

AKTIIVINEN KANSALAINEN ON MYÖS SOPIVA YRITTÄJÄKSI!

Markus Sovala on ohjelmajohtajana hallituksen yrittäjyyden politiikkaohjelmassa. Poliitiikkaohjelman tarkoituksena on varmistaa, että eri ministeriöt toimivat yrittäjyyden edistämisen kannalta mahdollisemman samansuuntaisesti ja yhteistyössä. Ohjelma on yksi hallituksen neljästä painopisteestä, muiden politiikkaohjelmien aiheena on tietoyhteiskunta, työvoimapolitiikka ja kansalaisten vaikuttamismahdollisuudet. Markus toimii ohjelman virkamiesvetäjänä ja ohjelmaa johtavan ministerityöryhmän apuna.

Yrittäjyys Hankkeen pomolla on ekonomistin tausta. Hän on valtiotieteiden tohtori ja on aiemmin työskennellyt valtiovarainministeriössä mm. talouspolitiikan yksikön päällikkönä ja pääministeri Lipposen talouspoliittisena erityisavustajana. Ennen virkamiesuraani hän toimi tutkijana Helsingin ja Cambridgen yliopistoissa. Haastattelijana toimi Jukka Eero Vuorinen.

JEV: Miksi yrittämistä pitää edistää Suomessa? Miksi tämä juttu tuli hallitusohjelmaan? Onko yrittäminen joku muotiasia?

MS: Hyvin laajalti ymmärretään, että Suomessa tarvitaan lisää uusia yrityksiä. On tärkeää, että moni niistä myös ryhtyisi kasvamaan ja palkkaamaan uutta väkeä. Näin voidaan korvata sitä työpaikkapoistumaa, jota syntyy suurissa, yleensä vanhoissa yrityksissä.

JEV: Millaisena näet yrittämisen olosuhteet Suomessa?

MS: Yrittämisen edellytykset ovat Suomessa hyvät, ainakin jos verrataan moneen muuhun maahan. Asiasta kertoo jo sekin, että Suomessa on yhtä paljon yrityksiä ja yrittäjiä kuin vastaavan tulotason maissa vaikka henkilökohtainen innostus yrittämiseen ei ole aina kovin suurta. Hyvä lopputulos laimeasta innosta ei olisi mahdollista jos olosuhteet olisivat kovin huonot.

JEV: Mitä vielä puuttuu? Suomessahan näyttää asiat olevan hyvin.

MS: Usein hyvän yritysideoita omaava on kokematon, rahaton ja ei tunne yritysmaailman toimintaa. Hallintoasiat ovat hänelle vieraita ja lainsäädäntö tuntematonta. Hänellä on sitä paremmat edellytykset selvitä – useat kaatuvat jo alkuvaiheessa – mitä helpommat ovat hallinnolliset järjestelmät, mitä parempia neuvoja hän saa yhteiskunnan rahoittamilta neuvontaorganisaatioilta ja mitä helpommin rahoitus järjestyy. Jälkimmäiseenkin voi yhteiskunta vaikuttaa.

JEV: Kun puhut palveluidean sisäänajamisesta, onko tässä kysymys enää perinteisessä mielessä yrittämisestä. Minkälaista yrittämistä tässä oikein ajetaan?

MS: Teollisuuden suhteellinen merkitys vähenee, ei ehkä osuutena BKT:sta, mutta työllisyydestä. Emme kuitenkaan ole kovin hyvin varautuneet tähän muutokseen. Esimerkiksi yhteiskunnan neuvonta- ja rahoituskoneistot ovat historiallisesti viritetty teollisuuden lähtökohdista.

JEV: Miten tulevaisuuden yrittäjätyyppi poikkeaa nykyisestä? Onko meillä yrittäjyyteen liittyviä stereotypioita, joita pitäisi muuttaa?

MS: Jatkossa yhä useampi yrittäjä tulee olemaan hyvin koulutettu. Nythän suuri osa yrityksistä on ammatti-ihmisten perustamia – yrittäjäksi ryhtymällä työntekijä on voinut päästä paremmin oman työnsä herraksi. Jatkossa akateemisten osuus nousee ja uskon esimerkiksi päätöiden ja yrittämisen välisen kuilun kuroutuvan umpeen.

JEV: Jossain vaiheessa puhuttiin ulkoisesta ja sisäisestä yrittäjyydestä. Onko keksitty mitään uutta visiota yrittäjyyteen?

MS: Sisäisestä yrittäjyydestä puhuttaessa on joskus puhujilta karannut mopo käsistä. Asia ei ole syytä mystifioida, on hyvä että nuoret oppivat aloitteellisiksi ottamaan vastuuta omasta ja lähimmäistensä elämästä. Samoja asenteita ja taitoja tarvitaan yrittämisen lisäksi perheessä, palkkatyössä, tieteessä ja vaikkapa politiikassa. On tietenkin selvää, että määrän lapasen luonteella ei yrittämisestä mitään tule, mutta ei se lupaa hyvää työelämäänkään.

JEV: Onko kansalaisten aktiivisuudella joku merkitys yrittäjyyden kannalta?

MS: On. Passiivinen yrittäjä on nopeasti entinen yrittäjä.

JEV: Minkälainen ilmapiiri edistää yrittäjyyttä?

MS: Yrittäjän asema eroaa palkkatyöntekijän asemasta selkeästi yhdessä asiassa. Ei ole po-moa, mutta ei ole usein työkavereitakaan. Yrityksen kanssa ollaan ainakin periaatteessa, mutta myös useimmin käytännössä todella yksin. Sellaisessa tilanteessa tarvitaan ulkopuoliselta maailmalta tukea mahdollisen suotuisen ympäristön muodossa, mutta vähän myös arvostuksena.

Tämän kanssa on sopinut huonosti yhteen aiemmilla vuosikymmenillä vallinnut nurjamielinen asenne, jossa palkkatyöntekijän näkökulmasta yrittäjä on voinut olla vähintäänkin kummajainen ja jopa jonkin sortin vilunkimies. Onneksi tämä asenne alkaa olla menneisyyttä ja yrittäjä on useinkin pop. Kokemukseni mukaan myönteinen palaute on yrittäjän yksinäisyydessä vieläkin lämpimämmin vastaanotettu kuin muissa ihmisryhmissä. Toki kiitoksia ei kukaan muukaan Suomessa saa tarpeeksi.

JEV: Miten siihen päästään?

MS: Isojen yritysten vähentäessä työvoimaansa yrittäjyyden arvostus kasvaa vielä entisestään – näin uskon.

JEV: Mikä tässä olisi koulun tehtävä?

MS: Mielestäni koulun tehtäviä pitäisi katsoa jalat maassa. Ensinnäkin on oikein opettaa lapsille aktiivista asennetta ja ympäristön mahdollisuuksien tarkkailukykyä. Vähän pilkettä silmäkulmaan.

Nuorille pitää järjestää joskus aikaa sen miettimiseen millaisen roolin he haluaisivat aikuisena työelämässä. Miettimisen pohjaksi tarvitaan vähän tietoaakin, mutta varmaan erilaisten roolien – työntekijä vs. yrittäjä, esimies vs. alainen, suorittava vs. suunnitteleva työ – tunnetasolla olisi hyväksi. Ja ilman muuta kaikkien pitäisi tietää yrittämisestä edes jotkut perusasiat – ihan siltä varalta, että sellainen vaihtoehto tulee eteen.

Uskon, että sopivassa ikävaiheessa erilaiset harjoitusyritykset yms. pelit voivat olla hyvä tapa jäsentää omia ajatuksiaan ja arvioida millainen sosiaalinen rooli kullekin sopii.

Ja sitten oikean kiinnostuksen syttyttyä voidaan lähteä paljon yksityiskohtaisemmin neuvonnassa liikkeelle. Yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa eteen tulee sitten erilaisten yrityshautomoiden perustaminen.

Mutta mihinkään tuputtamiseen en usko. Yrittäminen edellyttää sellaista päättäväisyyttä, että sitä ei voi kenellekään syöttää. Eikö sitä sanota, että "kannettu vesi ei kaivossa pysy"?

JEV: Entä perusopetuksen?

MS: Kuten sanoin, jalat maassa miettimään ihmisten erilaisia rooleja ja vähän niitä leikinomaisesti kokeilemaankin. Perinteiset "kauppaleikit" eivät varmaan ole mitenkään haitaksi, mutta varsinainen yrittäjävalmennus tulee eteen vasta myöhemmin.

JEV: Miten opettajankoulutuksen pitäisi sinun mielestäsi reagoida tähän?

MS: Taidan toistaa itseäni sanomalla "jalat maassa", mutta ajatuksenani on että hötkyilemättä haetaan pedagogisia keinoja lasten aktiivisuuden ja oma-aloitteisuuden tukemiseksi. Lisäksi varmaan pitäisi luoda ja opettaa keinoja, joilla lapset ja nuoret saadaan tunnistamaan ihmisten erilaisia rooleja yhteistyössä. Eri roolien tunnistaminen on edellytys sille, että edes jotenkin järkipäisesti yritetään hakeutua itselle sopivaan asemaan yhteiskunnallisessa työnjaossa. Se mikä on toiselle onni, on toiselle kärsimys.

Samoja kasvatuspäämääriä voidaan tunnetusti edistää eri keinoin. Vähän vanhempien lasten ja nuorten osalta keinojen joukkoon mahtuu varmaan jonkin sorttisten harjoitusyritystenkin pyörittäminen, yhtenä vaihtona muiden joukossa.

On kuitenkin hyvä ymmärtää, etteivät peruskoulun opetussuunnitelman perusteet vaadi opettajilta mitään yritysvalmentajan taitoja tai muuta luonnotonta. Myönteisellä asenteella lapsia kannustaen tulee hyvää tulosta ja siihen pitää "opettajantaimetkin" ohjata.

JEV: Miten rohkaisisit koulussa olevaa nuorta lähtemään yrittäjäksi?

MS: Se voi olla hyvä ja hauska vaihtoehto elämän suunnalle. Joku voi yrittämisessä rikastuaikin, mutta hyvällä onnella edessä on palkkatyötä kiinnostavampi ja vaihtelevampi työura. Sopii hyvin itsenäiselle luonteelle. Pärjääminen vaatii hyviä ihmissuhdetaitoja, aivan kuin kaikki muukin työelämä.

Luonteeltaan vastuuntuntoiselle nuorelle voi toki kertoa, että onnistunut yrittäjä voi tarjota henkilöstölleen turvallisen työn ja miellyttävän työympäristön. Väestökatoalueilla reipashenkkinen yrittäjä voi onnistua pitämään kokonaista kylää tai jopa kuntaa pystyssä ja taloudellisesti asuinkelpoisena.